

نقش تحقیقات انسانی در حفظ بهداشت روانی جوانان ایران

دکتر مرتضی منطقی*

چکیده

آموزه‌های دینی، از «جنون» و «مستی» دوره جوانی یاد می‌کنند، اما با وقوع انقلاب اسلامی، در ایران نیز همچون دیگر کشورهای انقلابی جهان، آرمان‌گرایی در ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی و تربیتی آن، در دستور کار مسئولان و اولیای امور جوانان قرار گرفت. برخوردهای آرمان‌گرایانه با جوانان از سویی و اتخاذ رویکرد ایدئولوژیک، فقهی و تکلیفی نسبت به جوان از سوی دیگر، سبب شد اولیای امور جوانان، جوانان را در چارچوبی آرمان‌گرایانه و انعطاف‌ناپذیر محصور کرده، مسیری بالنسبه متفاوت با اقتضائات روانی - اجتماعی آنان را از ابتدای انقلاب اسلامی، در دستور کار خویش قرار دهند. با گذر زمان، مسیرهای نسبتاً متفاوت پیش گفته، بیش از پیش تنافر خود را با یکدیگر نشان دادند، این مسئله با افزوده شدن عواملی همچون وقوع پدیده جهانی شدن، تبعات وخامت آمیز خود را در عرصه‌های اجتماعی و تعارض افشار قابل تأملی از جوانان با خط مشی‌های رسمی نظام، به معرض دید نهاده است.

بررسی‌های نگارنده در زمینه جوانان ایرانی از ابتدای انقلاب اسلامی، حکایت از آن دارد که نه تنها گسست و انقطاع گفتمان بین نسلی به عنوان یکی از تبعات آرمان‌گرایی و تن ندادن به واقعیات، بین جوانان و نسل بزرگ‌تر آنها رخ داده است، بلکه تحولات عمیقی در سطح جوانان ایرانی پدید آمده است که شاید در سطح ادبیات جهان، موارد مشابه آنها را به سختی یافت. برخی از این رخدادها، وقوع افسردگی اجتماعی در سطح جوانان، پدید آمدن بحران هویت دولتی، جامعه‌پذیری ضد جامعه‌پذیری، هنجارآفرینی‌های جدید جوانان (خاصه دختران) ایرانی، شکل‌گیری و تعمیق هیجان‌جویی مرضی، پدیدآیی عشق بیمارگون در سطح جوانان ایرانی، مقاومت فرهنگی و در مجموع تغییر قرائت دینی، سیاسی و فرهنگی اجتماعی جوانان (در قیاس با نسل پیشین)، هستند که در مقاله با استناد به پژوهش‌های مختلف، مفهوم‌سازی، مستند و مطرح گردیده‌اند. بالطبع پژوهش‌های عمیق‌تر، با عرضه تصویری واقع‌نگر از جوانان و تحولات جامعه آنان، با به دست دادن شناخت لازم، مانع از درغلتیدن اولیای امور جوانان و مسئولان به سمت اتخاذ تصمیم‌های بحران‌زا شده، آنان را نسبت به پذیرش هرچه بهتر واقعیات نسل جوان، و مهار هر چه بهتر تحولات شدید جامعه جوانان ایرانی، مجهز خواهد کرد.

* . عضو هیئت علمی گروه روان‌شناسی دانشگاه تربیت معلم.

واژگان کلیدی: علوم انسانی، بهداشت روانی، جوانان، افسردگی اجتماعی، جامعه‌پذیری، مقاومت فرهنگی.